

koder mora biti po računu. Čim bliže prihaja, tem vidnejši bo, in kmalu ga bomo zagledali.

Ali pa ne bo nevarno, če trčimo? Ako bi zadeli ob jedno kometu, bi bilo res zlo, a mi bomo švignili le skozi njegov mnogo milijonov milj dolgi rep. Ta je tako silno redek, da ga bo celo zrak, ki obdaja našo zemljo, preletel, kakor bi vrgel kamen skozi meglo. Ta zvezda-repatca se je morala prikazati tudi ob času Kristovega rojstva; mogoče so jo videli modri iz jutrove dežele. Halley je umrl l. 1742. in je bil izračunal tek 24 različnih kometov.

Grof Jan Harrach. Na Dunaju je umrl v svoji palači, ki hrani tudi znamenito umetniško zbirko, grof Jan Harrach, znamenit češki rodoljub in prijatelj Slovencev. Rojen l. 1828. je podedoval velika posestva na Češkem. L. 1873. je bil izvoljen v državni zbor kot pristaš staročeške stranke. Bil je jako plemenit mož krščanskega mišljenja, ki je mnogo koristil Slovanom, zlasti Čehom na Dunaju. Želel je narodnega miru in enakopravnosti Slovanov. Ko je vsled neugodnih političnih razmer po zmagi mladočeške stranke odložil državnozbornski mandat, ga je pozval vladar v gosposko zbornico. Literarno in umetniško gibanje v Čehih je krepko podpiral in zato ni štedil denarja. Še zadnje dni svojega življenja je z velikim darom omogočil, da so Čehi na Dunaju dobili svojo katoliško cerkev. Slovincem in Hrvatom je bil vedno dober prijatelj. Ko je Ljubljano zadel strašni potres, je vodil pomožno akcijo na Dunaju; tudi se je postavil na čelo družbi, ki si je stavila namen, v Dalmaciji graditi hotele, da se povzdigne tam tujski promet. Bil je častni član mnogih slovanskih društev, tudi „Slovenske Matice“ in častni občan ljubljanski. Naj v miru počiva blagi pokojnik! Njegovo truplo so z Dunaja prepeljali na Češko.

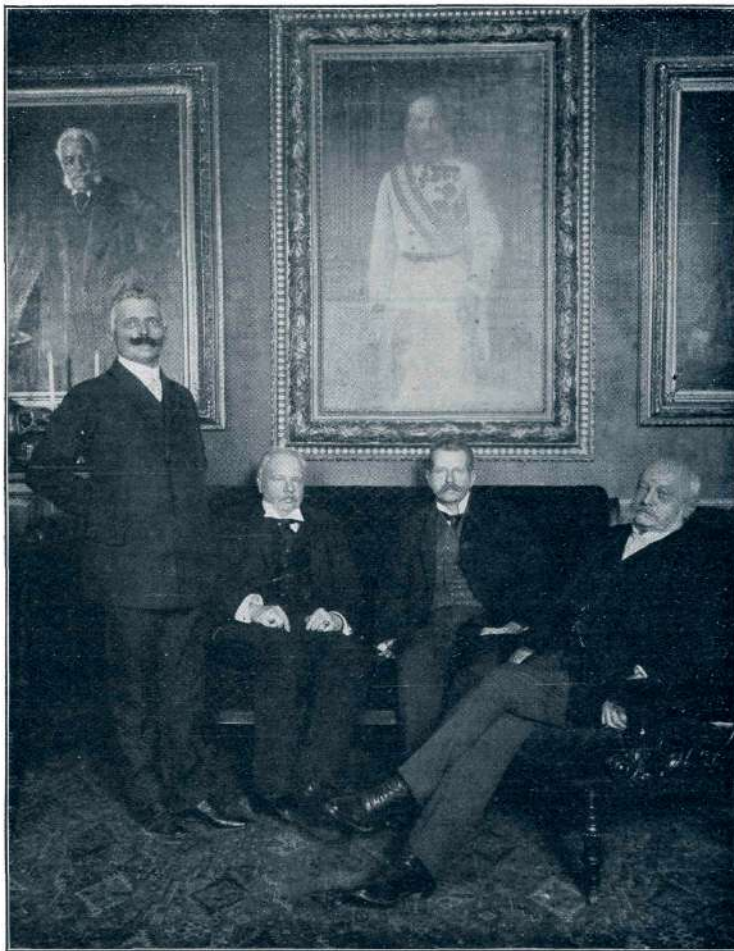
Cesare Lombroso. V Turinu je umrl profesor Cesare Lombroso, znan po svoji kriminalistični antropologiji. Lombroso je popoln materialist in je darvinistična načela hotel uporabiti dosledno tudi na etiko in pravo. Kot materialist je učil, da je tudi človek kot naravno bitje odvisen samo od materije, in je zahteval, da se mora tudi pravna znanost tega načela držati. Krepost in zločin po njegovem nauku nimata svojega vzroka v svobodni volji, ampak v telesnem organizmu. Zločinec torej ni kriv svojega zločina, kakor tudi pošten človek nima nobene zasluge, ker sta krepost ali zločin obema „prirojena“. Tako si je sestavil tip „rojenega zločinca“, ki nima nobene moralne krivde, ampak dela zlo le mehanično, ker mu je to „prirojeno“. Jasno je, da je potem tudi vsaka kazen izključena, če je zločinec delal po nepremagljivem prirojenem nagonu. Lombrosa so materialisti slavili kot največjega kriminalista, tudi na prakso sodišč je ta nauk precej vplival, a ker je v bistvu napačen, ni mogel nikoli prav prodreti in sedaj ga veljavni strokovnjaki že zelo opuščajo. Kakor pri tolikih modernih naukih, se je pokazalo tudi pri Lombrosovi teoriji, da ima pač nekaj mallega resnice, a da v svoji splošnosti ne velja.

05860

Slovensko gledališče.

Slovenskemu gledališču se je odprlo letos veliko bolj široko polje, ker se je po zaslugi deželnega odbora omejilo število nemških predstav. Obisk je splošno pod srednjo mero, celo priznana svetovna dela, ki se prvič uprizore v našem gledališču, so slabo obiskana.

Goji se predvsem opereta, ki še kolikor toliko vleče. Omeniti je ljubko opereto „Logarjeva Krista“, kjer je gdč. Haderbolčeva dobro igrala vlogo sveže, energične

PREDSEDSTVO AVSTRIJSKE DRŽAVNE ZBORNICE

Po vrsti: Podpredsednik Jože Pogačnik (Slovenec), predsednik dr. Rob. Pattai (kršč. socialc), podpredsednika vitez Starzynski (Poljak) in dr. Steinwender (nemški agrarec). Socialni demokrat dr. Pernerstorfer manjka na sliki

logarjeve hčere. Nedavno se je uprizorila slovenska operna noviteta „Lepa Vida“, uglasbil znani slovenski glasbenik Risto Savin, artiljerijski major J. Širca, ki je imela popoln uspeh.

Drama se goji manj, kot bi bilo želeli. Drama pri nas ne „vleče“. Celó ko se je uprizorila premiera slovenskega pisatelja Etbina Kristana, je bilo gledališče na polovico prazno. Slovensko občinstvo si daje s tem slabo izpričevalo, ako ga vleče v gledališče samo še tuja opereta, a se ne more zanimati za proizvode domače umetnosti. Kristanov „Kato Vrankovič“ ni brez napak, vendar nam je simpatičen. Začetkoma se razvija dobro, slednjič pa opeša. Pesem se izgubi nekje

brez konca, ko bi človek ravno pričakoval glavne stvari. Kato Vranković propade duševno brez primerne motivacije, vloga Irme je popolnoma nejasna; ona nova doba, ki prihaja, ni dovolj krepko in jasno zarisana. Simpatična nam je pa ideja, katero je imel pisatelj, simpatični neki krepki akcenti, katere je poudaril, škoda, da jih ubijejo zopet predolgi dialogi. Drama bi se morala predelati, dobiti drugo motivacijo in drugačen zaključek, potem bi pa lahko ostala trajno na našem odru. Igralo se je jako dobro, kolikor je v naših razmerah mogoče. Poznalo se je, da je bila uprizoritev skrbna. Gospod Bohuslav je bil mojstrski, g. Borštnikova originalna, tudi druge osebe na svojem mestu. Ženske vloge so v drami bolj slabe, zdi se, da zna pisatelj črtati bolj krepke moške postave, kakor pa ženske značaje.

0960

Umetniška razstava. Za razstavo slovenskih umetnikov se je priredila v Jakopičevem salonu razstava hrvaških umetnikov iz Dalmacije, ki so združeni v društvu „Medulić“. Ta razstava je odprta še sedaj.

Slovensko občinstvo ima tu priliko, da si ogleda slike nekaterih umetnikov, katerih imena so prodrla čez meje ožje domovine v široki svet. Razstavil je profesor na praški akademiji Vlaho Bukovac več mojstrsko izdelanih portretov, nastopil je Borelli, Rendić Ivan; neka posebnost so mojstrski živalski kipi Bronislava Jeskovića. Umetnik mora biti poseben ljubitelj živali, katere tako natančno opazuje in uprizarja. Tišov je tudi razstavil par velikih slik. Seveda moramo še posebej poudariti našega znanca M. Rašica, ki je razstavil nič manj kot 53 večjih in manjših del.

Za širše občinstvo je „Medulićeva“ razstava še bolj zanimiva, kakor je bila slovenska, ker nam daje širši pregled sodobne umetnosti. Obžalovati moramo samo, da je obisk jako slab. Lahko smo raznega mnenja z ozirom na umetnost sploh in zlasti tudi z ozirom na moderno umetnost, toda v kljub temu mora vsakdo priznati, da so umetniške razstave tolikega pomena, da bi jih pač moral vsak nekoliko izobrazenejši Slovenec, ki ima za to priliko, vsaj enkrat obiskati. Razstave so bistven pogoj za razvoj umetnosti, občinstvo jih mora spremljevati s svojim zanimanjem, opazovati in pretresovati delovanje umetnikov, jih izpodbujati v delovanju in jim kazati smer. Umetnost, ki prezira mnenje izobraženega občinstva, mora zaiti na kriva pota, a tudi občinstvo ne sme omalovaževati umetnosti.

Upajmo, da bo polagoma bolje.

Naše slike.

Veronika Deseniška (glej prilogo!) je bila nesrečna soproga grofa Friderika Celjskega. Ker ni bila grofovskega rodu, ni privolil stari grof celjski v to možitev in je zaradi nje preganjal Friderika, ki ga je vrgel celo v ječo. Veroniko so umorili. Ivekovičeva slika nam kaže prizor iz te tragedije celjske grofovske rodbine: Friderik izkuša sebe in soprogo obraniti pred razjarjenim očetom.

Zrakoplovstvo, o katerem je „Dom in Svet“ lani več poročal, je jako razvnelo domišljijo ljudstva. Ker izkuša zlasti vojaštvo uporabljati te iznajdbe, je na Angleškem zavladal velik strah pred vojnimi zrakoplovi. Anglija je kot otok kolikor toliko zavarovana proti napadom zunanjih armad. Ker Nemčija hiti graditi vojne zrakoplove, se Angličani boje, da bodo poizkusili Nemci s temi zrakoplovi vojni napad na Anglijo. Kakšna pa bo taka bitka v zraku? Domišljija ima tu prosto polje, kakor kaže naša slika str. 45.

Predsedstvo avstrijske državne zbornice. Velik in dolgotrajen parlamentaren boj se je končal ravnokar v državnem zboru. Skoro vse leto traja že boj slovenskih strank proti Bienerthovemu kabinetu, dokler se ni boj poostiril do obstrukcije, v kateri so češki agrarci z dolgotrajnimi govori hoteli preprečiti vsako rešitev vladnih predlog pred novim letom. Temu bi bil sledil absolutizem in razpust zbornice. Da je vlada proti slovanski obstrukciji tako trda, je pa krivo to, ker se boji nemške obstrukcije, katera je bila že pripravljena za slučaj, če bi vlada Slovanom kaj odnehala. 86 ur je trajala seja, v kateri so hotele nemške stranke zlomiti češko obstrukcijo. Tedaj je pa vložil dr. Krek nujni predlog za izpremembo pravnega reda, po kateri bi postala vsaka obstrukcija nemogoča. Kakor strela z jasnega je učinkoval ta predlog in v zbornici, do smrti izmučeni od dolgotrajne obstrukcije, se je dobila večina za ta novi zakon, ki daje predsedniku zbornice moč, da zatre vsako obstrukcijo. Bil je to res zgodovinski dan, eden naj-sijajnejših dni v zgodovini Slovenske Ljudske Stranke. Vse nemškonacionalno časopisje priznava, da je izborna taktična poteza Slovenskega kluba z dr. Krekovim predlogom dala smrtni udarec nemški nadvladi v Avstriji.

Prevrat na Grškem. Vojaška zarota proti kralju Juriju bi mu bila kmalu vzela prestol. Prišlo je do prave morske bitke med vstaškimi mornarji, ki jih je vodil Ty-paldos, in med kraljevo zvesto mornarico; zmagali so kraljevi mornarji. Bitka se je vršila pri otoku Salamini (str. 41), koder je nekdanji Temistoklej premagal perzijsko mornarico.

PIC DE TEYDE NA TENERIFI

Ta ognjenik, ki so ga smatrali za ugaslega, je pred kratkim jel silno bruhati.